

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *M. T.*

Cím: *A magyar katona erényeiről és dicsőségéről beszél a Hadimúzeum*

Forrás: *Budapesti Hírlap*

Bón.
(Hely)

1937 VI. 14
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy *708*

Hely *Hadtört. Múz.*

Idő *"1937"*

Személy

Helvszám

A magyar katona erényeiről és dicsőségéről beszél a Hadimúzeum

Sajátságos, hogy ez a nemrég nagy pompával megnyitott Hadimúzeum tizenkilencztendei várakozás után nyithatta csak meg kapuit a nagyközönség részére: annál sajtáságosabb, mert hiszen sajnos, ezeréves történelmünk során nagyon sokszor és sokáig kellett harcolnunk, misem lett volna természetesebb, hogy Hadimúzeumunk egyike lett volna a legrégebb múzeumoknak.

A magyar hadak vitézségének jelképeit ugyan becsben tartották, főuraink birtokában — amint a Hadimúzeumban hallottuk — ma is sok hadifelszerelés van, nemcsak a zsákmányolt tárgyakból, hanem a régi magyar hadak felszereléséből is. Viszont a török megszállás alatt rengeteg magyar érték került Törökországba, az itthon maradt és a magyar seregek által zsákmányolt tárgyak nagyrésze pedig Bécsbe vándorolt.

Mindenképpen nagy szerencse volt a Magyar Nemzeti Múzeum megalapítása, ebből a szempontból is, de a régi és általános óhaj, hogy önálló magyar Hadimúzeumunk lehessen, a Monarchia idejében nem válhatott valóra.

A millenniumi kiállítás idején és az 1900 évi párizsi világkiállítás alkalmával megrendezett Huszárkiallítás rendkívül gazdag anyagot gyűjtött össze, de az értékes relikviák részben a visszakérültek tulajdonosaikhoz, részben a Ludovika Akadémiára került. Ez pedig az ellenforradalomkor elpusztult.

Hazay Samu báró, majd Szurmay Sándor báró honvédelmi miniszterek terveztek először az önálló magyar Hadimúzeumot és szó volt arról, hogy a Gellérthegyén állítsák fel. Már nem hiányzott az egészhez egyéb, mint egy tollvonás, együtt volt a 25 millió aranykorona összeg is, de közbelépett a forradalom.

A reménység kényerén

Megkapó, hogy a forradalom dülásai közepette is akadtak lelkes magyar katona-szívek, akik saját kezdeményezésükből megteremtették a Hadilevéltárat és a Hadimúzeumot. A levéltárat Gabányi János tábornok, a nagynevű hadtörténelmi író, a múzeumot vitéz Aggházy Kamill ezredes, akkor még százados, tervezte kiépíteni és vetette meg alapját.

A Múzeum anyagi hiánnyal küzdött, cselő érdekességű anyagát, mert h egyik laktanyából vándorolt a másikba, den teremben csak két percet tartó, a végére a Nándor-laktanya egyik szárnyá-a látogató, s a folyosók látnivalóit megban végleges otthonhoz jutott. Az embersem tekinti, akkor is ötnegyedórát tart a elcsodálkozhat a véletlen furcsa játékn: szemle, de ha kicsit alaposabban veszi a lezajlott harcokból származó tárgyak szemügyre a Mária Terézia-múzeuma, harctéren kapott otthont. A múzeum épülete körül rengeteg hasadt golyó, korszak emlékeit találjuk, ezt követi a katonák pontjait találták, mert a közvetlen közelében volt. 1686-ban a legvéresebb harcok színhelye volt. Európa, Ázsia és Afrika népei, 1849-ben pedig Magyarország vágásokkal. És a híres katonája bizonyult, mert és Ausztria népei küzdöttek itt egymás-zán kemény koponyának bizonyult, mert még magukban rejtik Görgey seregének néhány agyugolyóját.

Csáky Károly gróf megértő gondoskodásának köszönhető, hogy a nehezen született és hányatott sorsú Múzeum végül olyan elhelyezést kapott, amilyennel a történelmi környezetet tekintve, egy külföldi hadimúzeum sem dicsékedhetik. Viszont meg kell állapítani azt is, hogy a gyermek, a most bemutatott Múzeum máris nagyobb, mint a bölcső: harminchat terme van, de már sok különleges gyűjtemény kiállítására nincsen hely.

Séta a Múzeumban

Érthető volt hát a kormányzót és az előkelőségeket kalauzoló vitéz Aggházy Kamill igazgató öröme, és csak hogy segítőtársai közül legalább egyet említsünk, az igazgató hűségesebb jobbkezeit, Turányi Géza alezredesé, amikor végre beteljesülni látták tizenkilenc évig a reménység kényerén élve, munkájukat.

Beleértelen reisorolni a Múzeum történetét elevenedik meg a másik teremben, de az érdeklődés egyszerre lázasabb lesz, amikor a közönség a szabadságharc emlékeivel találja magát szemben. Damjanich tábornok táborig utazóládája s a honvédsereg egyik női tisztjének, Leb- stück Mária főhadnagynak attilája kelt nagy érdeklődést. Görgey Artur tábornok híres vörös zekéje, véres kalapbélése, amely a komáromi csatában kapott sebet dokumentálja a reászáradt vérfolttal szuggesztíven érzékeltetik a látogatóban a nagy tábornok vitézségét.

Ott van a vitrinben térképe is, kis térkép, egész Magyarország rajzával. Görgeynek ilyen fogyatékos segédeszköz alapján is kellett csatát nyerni.

Ma speciál-térkép nélkül szakaszvezetőt sem küldenek őrzőjára.

Rendkívül érdekes a közös- és honvédegyalogság, lovasság, tüzérég egyenruhájának változata az 1868-i honvédség piros hadrágjától kezdve a világháború előtt rendszeresített csukaszürkéig.

Egy másik teremben látjuk *Ferenc József* egyenruháit, amelyeket a monarchia utolsó uralkodója viselt. A sarokban gyermekegyenruha. A győri 19. közös gyalogezred formaruhája. *Rudolf* trónörökösé volt, mikor még mint gyermek ezredtulajdonos lett.

Mozgósítás

A tizenötödik teremben plakátok vonják magukra a figyelmet. És alig olvassa el az ember az első sorokat, furcsa izgalom szalad át idegein.

A mozgósítás parancsai.

Ettől a teremtől kezdve már a félmúlt időben vagyunk. Az érdeklődés már túlmegy az általános kíváncsiságon, a front szenvedései vidám, megrázó, sokszor bensőséges órái kelnek életre s a tárgyak húzzák és vonják magukra a tekinteteket.

Van, aki a balkáni harctér összegyűjtött emlékeibe merül el, többen az olasz frontot idéző teremben maradnak. Az egyik falon látjuk *József* királyi herceg tábornagy frontszakaszának látképét. Nagyszerű dombormű mutatja, hogy milyen volt a katonák állása a Görz melletti területen. Ennek az állásnak kavernáját modellben mutatja be a harcteret nem látott ifjaknak a *Hadimúzeum*, de a harcteret megjárt látogató alig tud elszakadni a modelltől.

Az egész világháború megelevenedik ezekben a termekben. Találunk emléket *Ferenc József* haláláról, *IV. Károly* megkoronázásáról, kitömvé látjuk *Krózust*, a fehér paripát, amelyen *Károly* király koronázásra ment. A világháborúból átlépünk a 1919-es és 21-es évek eseményei között. A *Nemzeti hadsereg* emlékei töltik be a termet.

Novara

Itt vannak az újjászülető magyar nemzeti hadseregnek első emlékei, ahány darab, mind-mind más, de egyforma rajtuk a vitézkötéses szegélyű hajtóka, a tollas sapka. S a terem emléktárgyait láthatatlanul betölti az a szeretet, amellyel a 919 novemberében *Horthy* fővezérletével bevonuló csapatokat körülvettük. Az akkor használt rögtönzött zászlók is itt vannak a fővezért jelző zászlóval együtt. A nemzeti hadsereg 1929-ben alakult át a mai honvédséggé. Első zászlója a Múzeumba került.

Az első emelet folyosóján önkéntelenül megdobbanó szívvel megyünk végig: itt vannak elhelyezve azoknak a megszünt világháborús csapatoknak az emléktáblái, amelyeknek a mai csonkaországban már nincsenek kiegészítő területeik. Megható pillanatok szikráznak elő a lelkekből, amikor egy-egy bajtársi kör idezarándokol. A Hadimúzeum pedig mécesest gyújt Mindszentkor a táblák elé.

És a sok-sok emlékeket rajzó tárgyak közül minden magyar embernek agyába vésődik az a két nagy vitrin, amelyikben a monarchia elvesztett hadihajóinak modelljei láthatók.

Köztük a *Novara*.

Mikor kilépünk a kapun, nem az az érzésünk van, ami más múzeumok látogatása után tölti el az embert.

Ez a múzeum vigasztal, felemel, tanít és lelkest.